

Bryssel 20.11.2019
COM(2019) 910 final

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE

**Asetuksen (EY) N:o 1466/97 -11 artiklan 2 kohdan nojalla neuvostolle annettu
komission kertomus Romaniaan 25 päivänä syyskuuta 2019 tehdystä tiukennettuun
valvontaan kuuluvasta valvontakäynnistä**

Tämä Romaniaan tehtyä tiukennettuun valvontaan kuuluvaa valvontakäyntiä koskeva kertomus toimitetaan neuvostolle asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ -11 artiklan 4 kohdan nojalla. Valvontakäyntiä koskevat alustavat havainnot on asetuksen (EY) N:o 1466/97 -11 artiklan 5 kohdan nojalla toimitettu aiemmin Romanian viranomaisille kommentoitaviksi.

Romania – Merkittävän poikkeaman menettely
Tiukennettuun valvontaan kuuluva valvontakäynti 25. syyskuuta 2019
Kertomus

1. Johdanto

Romaniaan on sovellettu merkittävän poikkeaman menettelyjä kevästä 2017. Neuvosto totesi kesäkuussa 2017 ja kesäkuussa 2018 perussopimuksen 121 artiklan 4 kohdan mukaisesti, että Romanian oli havaittu vuosina 2016 ja 2017 poikenneen merkittävästi julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteesta ja siihen tähtäävältä sopeutusuralta. Neuvosto antoi suosituksia, joissa se kehotti Romaniaa toteuttamaan tarvittavat politiikkatoimet näihin poikkeamiin puuttumiseksi. Molempia suosituksia tarkistettiin kuusi kuukautta myöhemmin, kun neuvosto totesi, ettei Romania ollut toteuttanut tehokkaita toimia kesäkuussa annettujen suositusten toteuttamiseksi. Romania ei toteuttanut toimia myöskään tarkistettujen suositusten huomioon ottamiseksi.²

Romania poikkesi vuonna 2018 merkittävästi julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeutusuralta, minkä vuoksi keväällä 2019 käynnistettiin uusi merkittävän poikkeaman menettely. Komissio antoi 5. kesäkuuta 2019 Romanian varoituksen, että se oli jälleen vuonna 2018 poikennut merkittävästi julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeutusuralta, ja ehdotti neuvostolle uuden merkittävän poikkeaman menettelyn aloittamista. Neuvosto pyysi 14. kesäkuuta antamassaan uudessa suosituksessa Romaniaa toteuttamaan tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu on enintään 4,5 prosenttia vuonna 2019 ja enintään 5,1 prosenttia vuonna 2020, jolloin vuotuinen rakenteellinen sopeutus olisi 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 0,75 prosenttia vuonna 2020.

Tässä kertomuksessa esitetään Romaniaan 25. syyskuuta 2019 tehdyn tiukennettuun valvontaan kuuluvan valvontakäynnin havainnot. Valvontakäynti perustui asetuksen (EY) N:o 1466/97 -11 artiklan 2 kohtaan. Valvontaryhmä tapasi valtiovarainministeriön kansliapäälliköt Daniela Pescarun ja Tiberiu Valentin Mavrodinin, verohallintoviraston (ANAF) päällikön Mirela Călugăreanun, Romanian keskuspankin pääjohtajan Mugur Isărescun ja Romanian finanssipoliittisen neuvoston johtajan Daniel Dăianun sekä heidän edustamiensa laitosten henkilöstöä. Aiempien vastaavien valvontakäyntien tapaan tavoitteena oli keskustella viranomaisten suunnittelemista julkisen talouden toimenpiteistä, tuoda esiin julkisen talouden riskejä ja kannustaa noudattamaan merkittävän poikkeaman menettelyssä annettua suositusta. Tämä kertomus perustuu ennen valvontakäyntiä ja sen aikana saatuihin tietoihin.

¹Neuvoston asetus (EY) N:o 1466/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1).

² Neuvoston suositukset ja muut tärkeät merkittävän poikkeaman menettelyyn liittyvät asiakirjat saatavilla osoitteesta https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/stability-and-growth-pact/preventive-arm/significant-deviation-procedure_en#romania

2. Valvontakäynnin aikana tehdyt havainnot

Viranomaiset eivät aio toteuttaa toimia merkittävän poikkeaman menettelyssä annetun **suosituksen suhteen**. Valtiovarainministeriön edustajat kertoivat, ettei hallitus suunnittele toteuttavansa rakenteellista sopeutusta vuosina 2019 tai 2020. Romanian viranomaiset keskittyvät edelleen julkisen talouden nimellisen alijäämän pitämiseen alle viitearvon eli 3 prosentin suhteessa BKT:hen ja pyrkivät näin välttämään vakaus- ja kasvusopimuksen korjaavan osion soveltamisen. Elokuussa 2019 hyväksytyssä talousarvion tarkistuksessa julkisen talouden nimellinen alijäämätavoite oli edelleen 2,76 prosenttia suhteessa BKT:hen kassaperusteisten lukujen mukaan (2,78 prosenttia suhteessa BKT:hen Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän mukaisten lukujen mukaan). Romanian hallitus on jo hyväksynyt tulevan, vuotta 2020 koskevan talousarvion menokatot ja toimittanut keskipitkän aikavälin arviot. Julkisen talouden nimelliset alijäämätavoitteet ovat 2,92 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020, 2,99 prosenttia vuonna 2021, 2,74 prosenttia vuonna 2022 ja 2,40 prosenttia vuonna 2023. Ministeriö ei esittänyt rakenteellista alijäämää koskevia tavoitteita käynnin aikana, mutta selitti, että nämä julkisen talouden nimelliset alijäämätavoitteet merkitsevät sitä, että rakenteellinen sopeutus alkaa vasta vuonna 2022. Vastuuministeriöt ovat valmistelemassa konkreettisia menosuunnitelmia hyväksytyjen menokattojen mukaisesti.

On vaarana, ettei vuoden 2019 julkiselle taloudelle asetettua tavoitetta saavuteta. Julkisen talouden alijäämä tammi-elokuussa 2019 oli kassaperusteisten lukujen mukaan 0,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen suurempi kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna (julkisen talouden alijäämä kassaperusteisten lukujen mukaan koko vuonna 2018 oli 2,9 % suhteessa BKT:hen). Finanssipoliittisen neuvoston mukaan on merkittävänä vaarana, että julkisen talouden alijäämätavoite ja jopa perussopimuksessa määrätty 3 prosentin viitearvo suhteessa BKT:hen ylittyy. Tämä johtuu (erityisesti arvonlisäverosta ja sosiaaliturvamaksuista saatavien) tulojen yliarvioimisesta ja sosiaalietuuksiin sekä tavaroihin ja palveluihin liittyvien menojen aliarvioimisesta. Finanssipoliittinen neuvosto arvioi, että jos uskottavia korvaavia toimenpiteitä ei hyväksytä, julkisen talouden alijäämä voi olla 3,4–3,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019. Finanssipoliittinen neuvosto totesi, että hallitus todennäköisesti yrittäisi hillitä julkisen talouden nimellistä alijäämää leikkaamalla julkisia investointeja, joiden taso on entisestään lähes ennätyksellisen alhaalla, ja toteuttamalla muita toimenpiteitä, joiden vaikutus on vähäisempi.

Uusi eläkelaki uhkaa kasvattaa julkisen talouden alijäämää merkittävästi vuonna 2020 ja sen jälkeisinä vuosina. Laki tuli voimaan kesäkuussa 2019. Sen mukaan eläkepistettä (tärkein vanhuuseläkkeen indeksoinnin muuttuja) korotetaan vuosina 2019–2021 merkittävästi tapauskohtaisesti vuosittain, esimerkiksi 40 prosenttia syyskuussa 2020. Se sisältää myös huomattavia eläke-etuuksia parantavia muutoksia tavanomaiseen eläkeindeksointimalliin, ja sen mukaan nykyiset eläkkeet lasketaan uudelleen korjaamalla niitä ylöspäin vuodesta 2022 alkaen. Lain perusteluissa esitettyjen hallituksen virallisten arvioiden mukaan laki lisää julkisia menoja 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019, 2,3 prosenttia vuonna 2020 ja 4,9 prosenttia vuonna 2021 vuoden 2018 nimellistasosta. Valtiovarainministeriön virkamiesten mukaan julkisen talouden strategia tarjoaa tulevana vuosina riittävästi liikkumavaraa julkiseen talouteen näiden kustannusten kattamiseksi verosäännösten paremman noudattamisen ja menojen jäädyttämisen ansiosta. Virkamiehet tarjoutuivat kertomaan lisää yksityiskohtia komission ennusteeseen liittyvän tulevan vierailun aikana. Valvontakäynnin osallistajat korostivat, ettei ole selvää, miten uusi eläkelaki (erityisesti eläkkeiden 40 prosentin korotus) voidaan toteuttaa ilman, että sen täytäntöönpanon aikataulua muutetaan. Finanssipoliittisen neuvoston ja Romanian keskuspankin mukaan eläkelakia ei pystytä panemaan

täytäntöön laissa asetetussa määräajassa siten, että nimellinen alijäämä pysyy perussopimuksessa asetetussa 3 prosentin viitearvossa suhteessa BKT:hen.

ANAF:n pääjohtaja esitti katsauksen veronkannon lisäämiseksi suunniteltuihin toimiin ja siihen liittyviin tavoitteisiin. Näitä ovat uuden neuvoa-antavan toimikunnan nimittäminen, veroilmoitusten ja maksujen yksinkertaistaminen, siirtohinnoittelua koskevat toimet, kriteerien kehittäminen veronmaksajien kohtelun eriyttämiseksi verotuksellisen riskin perusteella, ANAF:n resurssien jakaminen uudelleen niitä eniten tarvitseville aluetoimistoille (Bukarest), uudet verotarkastukset yhdenmukaisen riskianalyysin perusteella, sähköisistä maksupäätteistä kerättyjen tietojen yhdistäminen ja analysointi, ANAF:n digitalisoinnin edistäminen, kuljetettavien tavaroiden valvontajärjestelmän kehittäminen ja arvonlisäverojen arviointi. Valvontakäynnin osallistajat pitivät näitä toimia myönteisinä, mutta varoittivat, että verosäännösten noudattamisen parantaminen vie aikaa eikä välttämättä edes riitä säädettyjen eläkkeiden korotusten kattamiseen. Finanssipoliittinen neuvosto katsoo, että veronkannon parantamiseen tarkoitettujen toimenpiteiden mahdollista myönteistä vaikutusta julkiseen talouteen ei varovaisen finanssipolitiikan periaatteen mukaisesti pitäisi ottaa huomioon ennakkoon tulevia budjettituloja arvioitaessa.

Finanssipoliittinen neuvosto ilmaisi huolensa julkisen talouden rakenteesta ja Romanian keskuspankki julkisen talouden alijäämän vaikutuksesta rahapolitiikkaan. Finanssipoliittinen neuvosto on huolissaan siitä, etteivät budjettitulot riitä rahoittamaan tarvittavia julkisia menoja. Verotulot ovat hyvin vähäiset, sillä nimellisverokannat ovat alhaisia ja verosäännösten noudattaminen heikkoa, minkä suuri arvonlisäverovaje osoittaa. Romanian olisi otettava oppia muiden alueellisten kumppanien, esimerkiksi Bulgarian ja Puolan, hyvistä kokemuksista veronkannon parantamisessa. Romanian keskuspankki yhtyy tähän analyysiin, joka osoittaa, että alhaiset verotulot ja julkisten menojen heikko laatu ovat julkisen talouden suurimmat rakenteelliset ongelmat. Romanian keskuspankki on huolissaan siitä, että julkisen talouden suuri alijäämä ja elvyttävä finanssipolitiikka monimutkaistavat rahapolitiikan ohjausta.